

Discuții privind utilizarea procedurii speciale prevăzute de art. 281/2 al Codului de procedură civilă

**Lect.univ.dr Anamaria Cercel
Judecător Laura Beucă**

Procedura specială prevăzută de art.281/2 C.p.civ este o cale procedurală utilizată de părți, pentru completarea unei hotărâri, în termenul pentru exercitarea căii de atac sau după casarea cu reținere în 15 zile de la pronunțare, pentru remedierea omisiunii instanței care nu s-a pronunțat asupra unui capăt de cerere principal sau accesoriu sau asupra unei cereri conexe sau incidentale.

În practică această procedură specială este cel mai des folosită pentru revolvarea cererilor de acordare a cheltuielilor de judecată, care potrivit art. 274 alin.1 C.p.civ, sunt suportate de partea care a pierdut procesul, temeiul pentru acordarea lor fiind culpa procesuală. În general, cheltuielile de judecată se cer în procesul în care s-au efectuat, dar se pot solicita și pe cale separată, în termenul de prescripție.

În ipoteza în care aceste cheltuieli de judecată se cer într-un proces în curs, însă instanța omite să se pronunțe asupra lor, partea care a câștigat litigiul poate opta între a declara calea de atac pentru modificarea (schimbarea) sentinței în sensul acordării cheltuielilor de judecată solicitate, a promova revizuire pentru minus petita, a declanșa un proces separat¹ pentru solicitarea lor sau să utilizeze procedura specială prevăzută de art.282/1 C.p.civ.

Această procedură specială prezintă avantaje incontestabile față de celelalte căi procedurale, deoarece nu duce la o complicare inutilă a cauzei, nu necesită cheltuieli cu un alt proces, separat, iar timpul alocat pentru remedierea acestei omisiuni este mai mic, deoarece se pronunță aceeași instanță și în aceeași compunere, fără să mai necesite trimiterea dosarului către o altă instanță și acordarea mai multor termene de judecată.

Conform alin. 2 al art. 281/2 C.p.civ, cererea se soluționează de urgență, cu citarea părților, prin hotărâre separată².

Astfel, în cauză vor exista două hotărâri separate, una pronunțată inițial și a doua în completarea primeia. Ambele hotărâri se pot ataca separat și beneficiază de termene diferite de intentare a căilor de atac. Din cauza acestei situații, pot apărea probleme în executarea dispozițiilor instanței.

---

¹ Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, Vol. II, Ed. Național, 1997, p.267.

² Pentru detalii privind procedura de judecată prevăzută de art. 281/2 C.p.civ. - Mihaela Tâbărcă, *Drept procesual civil*, Vol. I, Ed. Universul juridic, București, 2005, p. 727; Daniel Ghiță, *Drept procesual civil*, Ed. Universitaria, Craiova, 2006, p. 286-287.

În ipoteza în care împotriva hotărârii inițiale, în care s-a omis pronunțarea asupra cheltuielilor de judecată, dar care dezleagă capătul principal de cerere s-a promovat o cale de atac, iar în calea de atac soluția nu mai este menținută, trebuie observat care rămân efectele juridice ale hotărârii pronunțate în procedura prevăzută de art.281/2 C.p.civ și împotriva căreia nu s-a promovat propria cale de atac. Este situația în care prin hotărârea pronunțată în completarea hotărârii s-a stabilit acordarea cheltuielilor de judecată în favoarea părții care a câștigat inițial procesul.

Cum între momentul pronunțării hotărârii în completare pe aspectul cheltuielilor de judecată și momentul pronunțării prin schimbarea soluției pe cererea principală, în faza căii de atac poate trece o perioadă de timp, partea care a câștigat cheltuielile de judecată constată prin hotărâre în completare împotriva căreia nu s-a promovat apel sau recurs are dreptul să pună în executare silită această hotărâre.

Mai mult, persoana care a câștigat cheltuielile de judecată avea de partea sa până la pronunțarea în calea de atac a soluției contrare pe care nu o putea prevedea, inclusiv beneficiul câștigării în tot sau în parte a acțiunii principale.

Punerea în executare a unei hotărâri judecătorești se realizează de către partea care a câștigat litigiul, iar hotărârea judecătorească pronunțată în procedura prevăzută de art. 281/2 C.p.civ. pentru acordarea cheltuielilor de judecată constată un drept de creanță susceptibil de executare silită, iar împotriva acestei hotărâri judecătorești nu s-a promovat nici o cale atac.

Așadar, titlul pus în executare a fost o hotărâre definitivă și irevocabilă conform art. 377 C.p.civ și avea învestirea cu formulă executorie în condițiile art. 374 și 376 C.p.civ³. Partea care câștigase la fond nu are obligația legală de a aștepta soluția din calea de atac pe cererea principală, iar din punct de vedere formal, o astfel de hotărâre judecătorească îndeplinea condițiile pentru a fi pusă în executare silită, ceea ce s-a și realizat în fapt.

Mijlocul procedural prin care debitorul cheltuielilor de judecată din hotărârea în completare a invocat impedimente la executarea silită a fost contestația la executare. Argumentele principale ale debitorului au fost desființarea soluției pronunțată la fond în acțiunea principală și legătura juridică între acțiunea principală și celelalte capete de cerere, în funcție de caracterul principal, accesoriu sau incidental. În apărare, creditorul a susținut autoritatea de lucru judecat a hotărârii definitive și irevocabile pronunțată în procedura prevăzută de art. 281/2 C.p.civ, iar în acțiunea principală nu s-a dispus desființarea soluției de la fond, cauza fiind în curs de judecată.

Solicitarea și implicit acordarea cheltuielilor de judecată, în condițiile art. 274 și următoarele C.p.civ se realizează în cazul reclamantului, în funcție de admiterea în tot sau în parte a cererii principale, iar în cazul părții adverse de respingerea cererilor părții adverse. Temeiul juridic al acordării acestor cheltuieli

---

³ Savelly Zilberstein, Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat de executare silită*, Ed Lumina Lex, 2001, p.150-156 - pentru condițiile pe care trebuie să le îndeplinească o hotărâre judecătorească pentru a fi considerată titlu executoriu.

este culpa procesuală, în sensul că partea care a pus în mișcare sistemul judiciar fără să aibă temei legal, este vinovată că a determinat partea adversă care nu datorează nimic, să realizeze cheltuieli cu apărarea sa procesuală și, în consecință, este ținută să i le acopere. În aceeași culpă procesuală se poate afla și pârâtul care nu a recunoscut fără judecată pretențiile reclamantului și l-a determinat pe acesta să promoveze o procedură judiciară costisitoare. Astfel, se poate observa că decizia instanței asupra cererii de acordare a cheltuielilor de judecată, depinde de soluția pronunțată pe cererea principală. Prin urmare, cererea pentru acordare a cheltuielilor de judecată are caracter accesoriu⁴, rezolvarea sa depinzând de cea a acțiunii principale.

Modalitatea în care se judecă această cerere accesorie, respectiv calea aleasă de parte pentru valorificarea acestui drept, dintre cele arătate mai sus, nu duce la schimbarea caracterului accesoriu al cererii, căci și în situația în care s-ar judeca pe cale separată și ar fi singurul petit al acțiunii, soluția în această acțiune în pretenții este determinată de soluția din litigiul inițial.

Astfel, nici utilizarea procedurii prevăzute de art.281/2 C.p.civ, în considerarea avantajelor incontestabile pe care aceasta le prezintă pentru partea care a câștigat procesul, nu poate duce la schimbarea caracterului accesoriu al cererii de față, rezolvate pe această cale.

În plus, așa cum este și demunirea, procedura prevăzută de art. 281/2 C.p.civ se realizează în completarea hotărârii inițiale și nu se finalizează cu o hotărâre independentă de prima, ci doar cu o hotărâre separată, dar care sub aspectul legăturii juridice nu este de sine stătătoare, cu atât mai mult dacă cererea soluționată pe această cale este una accesorie, iar acest caracter juridic rămâne neschimbat.

În ceea ce privește litigiul inițial, dacă acesta ar fi fost tranșat definitiv prin desființarea sentinței sau irevocabil prin casarea hotărârii, având drept consecință rejudecarea acțiunii principale, implicit se repune în discuție acțiunea la fond cu toate capetele de cerere, inclusiv cele accesorii, iar soluția ce va fi pronunțată trebuie să rezolve toate aspectele puse în discuție. Această ipoteză reprezintă un impediment la punerea în executare a hotărârii date în completarea unei hotărâri care nu există prin desființare sau casare într-o cerere accesorie.

Dacă litigiul inițial ar fi fost rezolvat definitiv și irevocabil prin schimbarea (modificarea) soluției de la prima instanță, în sensul respingerii acțiunii principale, dispăre retroactiv culpa procesuală avută în vedere de prima instanță la acordarea cheltuielilor prin hotărârea de completare. Astfel, hotărârea de completare, pe lângă legătura sa de dependență față de hotărârea pe care o completează rămâne și fără temei juridic.

Deoarece absența acestui temei juridic se referă la o hotărâre definitivă și irevocabilă, s-ar putea aprecia că situație are impact asupra autorității de lucru judecat. În considerarea puterii de lucru judecat în calea contestației la executare

---

⁴ Ion Stoenuș, Savelly Zilberstein, *Drept procesual civil. Teoria generală*, Ed Didactică și Pedagogică, 1983, p.241; Viorel Mihai Ciobanu, *Tratat teoretic și practic de procedură civilă*, Ed. Național, București, 1997, vol. I, p. 302.

unde se execută o hotărâre judecătorească nu sunt admisibile apărări de fond care să repună în discuție împrejurări de fapt și de drept intrate în puterea de lucru judecat⁵. Totuși, în situația de față, nu se încalcă autoritatea de lucru judecat, pentru că impedimentele la executare sunt ulterioare judecării pe procedura prevăzută de art.281/2 C.p.civ și lipsesc de temei juridic titlul executoriu, care deși formal îndeplinește condițiile legale, este golit de conținut juridic.

Astfel, în literatura de specialitate și în jurisprudență s-au dat relevanță în vederea dispunerii încetării executării unui titlu, unor cauze survenite ulterior începerii procedurii silite fără ca în acest sens să se aducă atingere puterii de lucru judecat⁶. Este adevărat că a fost identificată drept cauză de încetare a executării silite, plata voluntară de către debitorul urmărit. Nu aceasta este situația de față, însă ceea ce este esențial pentru a se dispune de către instanță încetarea este că temeiul pentru obligația de plată nu mai există ulterior obținerii titlului executoriu, nefiind important motivul dispariției acestui temei, prin acțiunea debitorului sau prin intervenția altor împrejurări care duc la acest rezultat.

Așadar, putem arăta că hotărârea pronunțată în procedura prevăzută de art.281/2 C.p.civ, nu are putere executorie prin ea însăși, independent de soarta pretenției principale, iar temeiul de drept procesual pentru acordarea cheltuielilor de judecată, respectiv art.274 C.p.civ, nu poate exista independent de temeiul de drept substanțial care reglementează relațiile între părți. Cauza acțiunii nu se confundă cu cauza raportului juridic sau a obligației dedusă judecării⁷, care, în ipoteza dezbătută, este culpa procesuală. Prin urmare, în absența efectului substanțial nu poate fi păstrat decât artificial efectul executoriu, mai ales după ce legătura de interdependență care există între acestea nu mai subzistă, căci o obligație statuată de instanță devine executorie tocmai pentru că instanța a condamnat o stare de fapt în aplicarea normelor de drept substanțial.

Interpretând în acest sens normele incidente în cauză nu se deturneză procedura prevăzută de art. 281/2 C.p.civ de la sensul dorit de legiuitor, căci rațiunea acestei proceduri speciale este de a remedia, în termen scurt lipsurile decurgând din omisiunea instanței de a se pronunța de un capăt de cerere cu care a fost legal investită și nu se poate găsi o justificare pentru ca o hotărâre în completare care rezolvă un capăt de cerere accesoriu să aibă o soartă juridică cu totul independentă de hotărârea inițială care soluționează cererea principală.

---

⁵ Nu sunt admisibile în contestația la executare nici probe care tind la combaterea unei situații sau împrejurări soluționate definitiv prin hotărârea care constituie titlu executoriu - Sorin Ionescu, Daniel Ghiță, *Drept procesual*, vol. I, Ed Universitaria, Craiova, p.212.

⁶Dan Constantin Tudurache, *Contestația la executare*, Ed Hamangiu, 2006, p. 216; Judecătoria Sector 3 București, sentința civilă nr.276 din 16.01.2004 rezumat, Manuela Tăbăraș, *Contestația la executare, Culegere de practica judiciară*, Ed All Beck, București, 2005, p.119-120.

⁷ Daniel Ghiță, op.cit, p. 72.